

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET AL DESCANS (NETEJA I GESTIÓ DE RESIDUS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 22 d'octubre de 2023 el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat amb les molèsties de soroll que pateix pel fet de tenir una agrupació de contenidors de recollida de residus just al davant de la seva finca.

El ciutadà exposava que s'havien presentat diverses reclamacions tant a través de la comunitat de propietaris com de l'administració de finques i que la resposta sempre havia estat que la ubicació actual es considerava correcta.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de Sarrià - Sant Gervasi i a l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 25 d'octubre de 2023 es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

Els dies 1 i 22 de desembre de 2023 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. Els escrits exposen les respostes facilitades a les reclamacions presentades en relació amb aquest assumpte.

CONSIDERACIONS

1. Sobre l'horari de recollida dels residus

Sovint es reben queixes en referència a les molèsties de soroll que provoca la recollida nocturna dels diversos tipus de residus que es generen a la ciutat. Atès que l'Ajuntament té competència pròpia en matèria de medi ambient urbà, ha de protegir la ciutadania, en particular, contra la contaminació acústica que generen els serveis de recollida i tractament de residus i neteja viària que té obligació de prestar (art. 25.2 i art. 26.1 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local).

Per aquest motiu, ja fa anys que la Sindicatura **recomana al consistori que modifiqui l'horari de recollida de residus** a tota la ciutat, amb l'objectiu de reduir les molèsties que suposa el pas dels vehicles i les maniobres necessàries per dur a terme el servei durant la nit, ja que impedeix a moltes persones poder dormir bé i descansar adequadament. En alguns dels carrers analitzats s'ha pogut constatar que els camions de recollida passen en diverses ocasions durant una mateixa nit, com passa en l'emplaçament objecte d'aquesta queixa.

L'Ajuntament, però, al·lega que fer el servei de recollida durant l'horari diürn pot causar problemes de mobilitat en els carrers de la ciutat. No obstant això, no tots els carrers han de tenir la mateixa consideració, ja que cadascun té les seves particularitats (nombre de carrils, intensitat de trànsit, limitació de velocitat, etcètera) i possiblement en determinats carrers sigui molt més pràctic dur a terme un canvi d'horari per fer la recollida dels residus.

Tanmateix, **en els carrers en què fer la recollida de residus durant el dia sigui inviable, aquesta Sindicatura recomana que es concentri el pas dels camions de recollida en una mateixa franja horària**, amb l'objectiu de no pertorbar el son del veïnat en moments diferents durant les hores habituals de descans. Es tracta, doncs, de poder garantir una franja horària mínima de descans nocturn.

En aquest emplaçament del carrer d'Aribau, estudiat en aquesta resolució de queixa, cada dia hi passen els camions encarregats de recollir la fracció de resta cap a les 4.00 hores de la matinada, a banda dels que recullen la fracció d'orgànica, que passen en dies alterns cap a les 00.00 hores, i els de les fraccions de brossa neta, que passen a primera hora del matí.

2. Impacte del soroll ambiental en el dret al descans i a la salut

El soroll afecta el dret al descans, però també és el segon factor ambiental que més impacta en la salut de la població, just darrere de la contaminació de l'aire, i, segons l'informe de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) "Soroll ambiental i salut a

la ciutat de Barcelona”, es constata que el 57% de la població està exposada a nivells de soroll per sobre del llindar que l’OMS considera negatiu per a la salut, i un 27% de la població ho està a nivells molt per sobre d’aquest llindar.

L’informe de l’ASPB conclou que el soroll afecta la salut emocional i psicològica i pot produir trastorns del son i malalties cardiovasculars. De fet, es constata que 210.000 persones pateixen una molèstia intensa per soroll, més de 60.000 tenen trastorn del son i que al voltant del 3% de les morts per malaltia cardiovascular serien atribuïbles a aquesta causa.

La Constitució espanyola reconeix el dret a la protecció de la salut i estableix que correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives. L’Estatut d’autonomia de Catalunya estableix que totes les persones tenen dret a la protecció davant de les diverses formes de contaminació, entre les quals trobem la contaminació acústica.

Així mateix, a banda de la protecció constitucional contra la contaminació acústica (art. 43 sobre la protecció de la salut i art. 45 sobre la protecció del medi ambient), la necessitat de mitigar aquestes molèsties també troba el seu fonament en drets fonamentals reconeguts per la Constitució, entre els quals el dret a la intimitat personal i familiar, consagrat en l’article 18.1.

D’altra banda, la “Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona” estableix que **l’Ajuntament ha de controlar tota mena d’emissions perjudicials per al medi i per a la salut o el benestar de les persones** i ha de potenciar la cultura mediambiental.

En l’àmbit regional, el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) posa en evidència la importància que les immissions sonores tenen en la vida de les persones i afirma que el soroll, en la societat actual, pot arribar a representar una font permanent de pertorbació de la qualitat de vida de les persones.

Així, la Sentència del TEDH de 18 d’octubre de 2011 indica que:

39. L’article 8 del Conveni [Europeu de Drets Humans] protegeix el dret de l’individu al respecte de la seva vida privada i familiar, del seu domicili i de la seva correspondència. El domicili és normalment el lloc, l’espai físicament determinat, on es desenvolupa la vida privada i familiar. L’individu té dret al respecte del seu domicili, concebut no només com el dret a un simple espai físic sinó també al gaudi, amb tota tranquil·litat, d’aquest espai. La vulneració del dret al respecte del domicili no només es refereix a ofenses materials o corporals, com ara l’entrada sense autorització al domicili d’una persona, sinó també a lesions immaterials o incorpòries com els sorolls, les emissions, les olors i altres ingerències. Si les lesions són greus, poden privar una persona del seu dret al respecte del domicili perquè li impedeixen gaudir-ne.

Recordem també que l'article XXIII de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, signada per l'Ajuntament de Barcelona, estableix que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries i vetllar per evitar qualsevol situació de discriminació o d'abús.

3. Mesures municipals dirigides a mitigar les molèsties

La Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica, atorga als municipis la inspecció i el control de la contaminació acústica provocada per les activitats, els comportaments ciutadans, la maquinària i els vehicles de motor, així com, si escau, l'adopció de mesures per garantir el compliment dels límits establerts per normativa.

El consistori ha destinat esforços per intentar reduir les molèsties que provoca la recollida de residus a la ciutat i ha implementat una sèrie de mesures per fer-hi front. Entre altres, hi ha les que determina l'article 44.5 de l'Ordenança del medi ambient en relació amb l'ús de vehicles dels serveis públics municipals, i amb el foment de les tasques de formació adients perquè el personal que utilitza els vehicles municipals prengui consciència que ha de fer les seves tasques amb l'impacte sonor més baix possible. De la mateixa manera, els plecs de clàusules econòmiques administratives i de prescripcions tècniques d'aquests serveis han introduït totes les mesures i millores tècniques que permeten disminuir l'impacte acústic.

Però, **tot i les mesures municipals endegades per reduir el soroll que provoca la recollida de residus, les molèsties continuen en molts carrers de la ciutat i afecten les persones que hi viuen.** És per això que, d'acord amb l'article 15.3 de la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica —que fixa l'horari de funcionament de la maquinària utilitzada en els treballs a la via pública de 8.00 a 20.00 hores, llevat dels que es fan per raons de necessitat o que, per les seves característiques, no es poden fer durant el dia—, **la Sindicatura insisteix a demanar una modificació en l'horari d'execució dels serveis de neteja i recollida de residus per tal de minimitzar les molèsties de soroll nocturn i l'impacte que aquestes produeixen en la salut de les persones.**

4. Sobre la potestat discrecional de les administracions públiques

Tant el disseny del sistema i el procediment de recollida de residus urbans com la ubicació dels contenidors constitueix una decisió que s'emmarca en el que es coneix com a **potestat de decisió discrecional de les administracions públiques.** Entre diverses solucions tècniques, totes possibles i legítimes, l'Administració pública està legitimada a optar-ne per una. La decisió, però, ha d'estar motivada pel fet que la solució sigui la millor possible d'acord amb el principi de bona administració.

D'aquesta manera, l'Ajuntament ha de garantir la recollida de la totalitat del volum de residus que es generen a la ciutat i ha de procurar, entre altres aspectes, que la ubicació escollida per instal·lar-hi els contenidors sigui la més beneficiosa per al conjunt de la població i que sempre hi hagi el mínim d'afectacions per al veïnat.

5. Nou contracte de neteja i recollida de residus urbans

La implantació del nou contracte de neteja i recollida de residus a la ciutat preveia una distribució nova de contenidors, que van passar a agrupar-se en illes per afavorir-ne l'accessibilitat i la recollida selectiva. El nou contracte també ha implicat més personal i vehicles per adaptar la prestació del servei a les necessitats de cada barri i de cada moment.

Amb la nova distribució de contenidors, el consistori indica que es redueixen un 17% els contenidors de rebuig, s'incrementa en un 25% el nombre de contenidors de recollida selectiva i el contenidor d'orgànica se situa més a prop d'aquests últims, amb l'objectiu d'assolir un 55% de reciclatge l'any 2025.

El punt 6.4 de requeriments dels serveis de recollida domiciliària del Plec de condicions tècniques del nou contracte dels serveis de neteja i gestió de residus indica que **el nombre de contenidors ha de ser el suficient per a la densitat de població de cada sector concret.**

6. Ubicació dels contenidors que generen molèsties

En el cas que ens ocupa, l'Ajuntament admet que, efectivament, com al·leguen algunes de les persones que s'han queixat per la ubicació dels contenidors al davant de la finca del carrer d'Aribau, hi ha moltes ubicacions de contenidors en aquesta zona. Però el consistori argumenta que s'ha de donar el servei adequat i necessari a una zona amb molta densitat de població i també de comerços. També assenyala que les ubicacions es troben distribuïdes d'una manera equilibrada per tal de facilitar l'accés a tots els contenidors de les diverses fraccions.

També se'ns informa que, ateses les reclamacions presentades sobre aquest emplaçament, s'ha analitzat la possibilitat de fer un canvi o trasllat dels contenidors. No obstant això, tenint en compte l'amplada de la vorera del carrer en aquest tram, la tipologia dels comerços existents, les entrades als edificis, les distàncies de seguretat que s'han de complir respecte als guals i als passos de vianants, així com la presència d'altres elements a la via pública, no es va trobar cap altra ubicació que fos més adient per posar-los.

La funció encarregada pel Consell Plenari Municipal a la Sindicatura de Greuges és la defensa dels drets de la ciutadania quan es puguin veure afectats per l'actuació municipal. Però no és funció d'aquesta institució determinar la forma concreta de prestar el servei de recollida de residus ni la ubicació òptima dels contenidors de residus, ja que cal tenir-ho en compte en conjunt i valorar els condicionants tècnics presents que fan que s'hagin d'adoptar decisions basades en la discrecionalitat tècnica que, ordinàriament, resta fora de l'àmbit de la nostra supervisió.

No obstant això, davant d'una afectació múltiple de drets com la que presenta aquest cas (al descans, a la salut i a la intimitat personal i familiar), aquesta institució considera que el consistori hauria d'incrementar els seus esforços per mitigar aquest tipus de molèsties, de les quals la ciutadania es queixa de manera recurrent.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Ajuntament no ha estat eficaç per garantir el dret al descans de la ciutadania.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** que dugui a terme el nombre mínim de serveis de neteja i recollida de residus que provoquen molèsties en horari nocturn.
- **Recomanar a l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** que els serveis que inevitablement s'hagin de fer durant les nits al carrer d'Aribau es concentrin en una mateixa franja horària per tal de garantir un mínim d'hores seguides de descans nocturn al veïnat.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.